

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 14. maja 1879.

Obseg: Kdo je najhujši sovražnik gozdom in poljedelstvu? — Še nekaj o krtu. — Kako mlato (ječmenove tropine) hraniti, da se ne skisa. — Gospodarske novice. — Gospodarske skušnje. — O zadevah poročevalcev v komisijah za uravnavo zemljiškega davka. — Anton Janža, mladi slovenski kmet, ces. kr. profesor čebelarstva na Dunaji. — Kranjci, snujte kmetu na pomoč posojilnice ali založnice! — Česka opozicija. — Mnogovrstne novice. — Iskren zagovornik. (Dal.) — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kdo je najhujši sovražnik gozdom in poljedelstvu?

Mnogo se je uže pisalo in se še piše o pokončevanju polju in gozdom škodljivih mrčesov. S pridnostjo more človek o tej zadevi res mnogo koristiti, a s slabim gospodarstvom še več škodovati. Zapoved, da se ima hosta subega drevja itd. trebiti, ostaja večidel na papirju in zato brez vspeha, ker mrčes se brez ovire dalje plodí in širi. Žalibog pa moramo reči, da najhujši sovražnik dandanes je človek sam. To je tisti žužek, ki s sekuro v roki neprenehoma v gozdu drevje dolbe in tako rekoč gozde od kraja kosí. Gola rebra vničenih gozdov nam čedalje bolj to pričajo.

Vzrok žalostnih teh prikaziv je v prvi vrsti revščina kmetova. Dasiravno je slab gospodar večkrat sam revščine kriv, je vendar tudi gotovo, da so silni davki, slabe letine in nezmerne tirjatve oderuhov (upnikov) kmeta malo da ne popolno uničile. In tako se skoraj v vsaki sili zateče v gozd, da se še za enkrat kake eksekucije ali drugega dolga znebí.

Kaj pa more učitelj na kmetih o tej zadevi storiti? Podučevati in svariti in kolikor more z zgledom kazati na slabe nasledke vednega pokončevanja gozdov in na žalostne nasledke, ki izvirajo iz tega.

Največe zasluge za pokončevanje škodljive golazni imajo brez dvombe tice. Zato smo ravno pretekle dni prejeli vladni ukaz zarad varstva tičev. Ali kaj pomaga, če ukaz zopet le na papirji ostane? Brez dvombe bo vsak učitelj svojo dolžnost storil, mladež v tej zadevi podučil in tudi s kaznijo žugal, ako bi se kdo predrznil poljedelstvu največe dobrotnice, tice ali njih zarod moriti, vendar pa ni bilo še slišati, da bi bil kdo zarad tega kaznovan. Da se pa število teh dobrotnic manjša, vzrok je prvič tuja roka Lahov, ki jih na tisoče pokonča, da jih na pomlad iz onih toplih deželá zmirom manj k nam dohaja. Drugi vzrok je slabo, mrzlo vreme, ki na pomlad tičja jajčica ali neugodne mladiče vkonča. Tretji vzrok, rekel bi, so zraven hudobnih ali vsaj brezskrbnih morilcev vedno redkejša prebivališča tičev; zakaj, kjer nimajo tiči zavetja, nimajo tudi obstanka; kjer je bilo nekđaj polno dreves, nahajamo zdaj tako rekoč obrita tla.

In tako pridemo zopet na važnost gozdov.

Vse to odstraniti, bodi skrb vsacega človeka po svoji moči, za bolj izdatno pomoč pa: „videant consules!“
J. Bozja, učitelj.

Še nekaj o krtu.

V 18. listu „Novic“ bilo je zopet ponavljano, da je krt kmetijstvu neprecenljiv dar, in da v svojo škodo dela, kdor ga preganja. Da je temu res tako, naj dokazem s svojo lastno skušnjo. Pred kacimi 10–11 leti sem prevzel gospodarstvo za svojim očetom, ki so bili strasten sovražnik krtom; ni se jim smilil čas, cele ure in tudi dneve žrtovati enemu krtu; kedar se jim je posrečilo ubiti ga, brž so se pohvalili, rekši: „pa sem ga le spet“. In tako so jih leto in dan najmanj 20 do 35 in še več pokončali. Jaz o tem nisem bil celó nič podučen, kajti kake kmetijske knjige ni bilo nikoli pri hiši. — Po nasvetu dobrega prijatelja naročil sem se l. 1869. na „Novice“, katere so ravno takrat tudi svoj glas povzdignile zoper pokončevanje krtov. Da sem se jaz dolgo in trdovratno držal tega, kar sem videl pri svojem očetu in njega očetu, sme mi vsakdo verjeti, a naposled vendar opustim po očetu podedovano misel in neham preganjati krte, ker sená bilo je borno malo in mnogo prostora od podzemeljskih črvov popolnoma uničenega. Prvo spomlad potem, ko nisem krtov več preganjal, bilo je krtin grozno veliko, — če smo jih danes razgrebli, bilo jih je juter ravno toliko, in uže sem jel misliti, da bi jim zopet napovedal vojsko, vendar beseda „Novic“: „ne ubijaj krta“ šumela mi je zmirom po ušesih. V dveh letih preorali so krta nekatere kraje, to je, tiste kraje, kjer je več črva bilo, tako popolno, da nič celega ni bilo, — al na moje začudenje jeli so polagoma zapuščati jim priljubljeno pokrajino, in danes se le še sém ter tje pokaže kaka krtina, in to gotovo v znamenje, da pod zemljo ni črvov, tedaj krtom živeža primanjkuje. Da pa sená skoro še enkrat toliko nakosim kot prejšnje čase, je pa tudi res. Kdor ne veruje, prepriča naj se! Jaz se tedaj popolnoma strinjam s časnikom družbe kmetijske gornje-avstrijske, ki pravi, da vsak, kdor krte pokončuje, sebi škodo nakopuje. Še danes mi je žal, da sem kdaj katera krta ubil.
J. B. v Dolu.